MỘT VÀI SUY NGHĨ VỀ ĐÀO TẠO KỸ THUẬT VIÊN CAO ĐẲNG TRONG TRƯỜNG CAO ĐẲNG KHÍ TƯỢNG THỦY VĂN HÀ NỘI

TS. **Phạm Văn Khiên**
Trường Cao đẳng KTTV Hà Nội

1. Khái quát tình hình đào tạo kỹ thuật viên

Trong những năm qua, nền kinh tế nước ta có nhiều biến đổi lớn, từ nền kinh tế kế hoạch hóa tập trung, quan liêu, bao cấp chuyển sang nền kinh tế thị trường có sự điều tiết của Nhà nước theo định hướng XHCN. Mặt khác, đất nước ta đang thực hiện chính sách mở cửa, nên những tiến bộ về khoa học và công nghệ đang ảnh hưởng mạnh mẽ tới đời sống xã hội nói chung và trong lĩnh vực khí tượng thủy văn nói riêng. Điều đó đã tác động lớn đến công tác đào tạo, đòi hỏi Nhà trường phải đổi mới về phương thức và mục tiêu đào tạo để cung cấp cho đất nước đội ngũ cán bộ khoa học kỹ thuật có đủ năng lực và phẩm chất đáp ứng yêu cầu phát triển của Ngành và xã hội.

Những tiến bộ khoa học và công nghệ được ứng dụng đã và đang làm thay đổi bộ mặt của Ngành trong nhiều lĩnh vực khác nhau, khiến cho kỹ thuật viên được đào tạo theo chương trình và mục tiêu trước đây không thể có đủ tri thức đáp ứng được yêu cầu của thực tế với trình độ kỹ thuật và công nghệ hiện đại. Họ không có đầy đủ những kỹ năng thực hành cần thiết để chỉ đạo, hướng dẫn và thao tác trên hệ thống máy móc và trang thiết bị hiện đại.

Nhu cầu của thực tế đòi hỏi một loại cán bộ kỹ thuật trung gian có trình độ lý thuyết, chuyên môn ở trình độ cao và đặc biệt là có trình độ thực hành giỏi, đủ sức để giải quyết những sự cố thông thường và tổ chức hướng dẫn kỹ thuật viên trong qúa trình thao tác.

Người cán bộ kỹ thuật viên cấp cao có phẩm chất "thợ hay", "thầy giỏi" nói được, làm được, "chuẩn xác, mẫu mực" đáp ứng được những yêu cầu đó.

Sự phân hóa mục tiêu đào tạo kỹ thuật viên trung học và sự ra đời loại cán bộ kỹ thuật viên cấp cao (cao đẳng kỹ thuật) là một yêu cầu khách quan, phù hợp với xu thế phát triển.

Trong nhiều văn bản của Đảng, Nhà nước và của Ngành GD-ĐT khi đề cập đến công tác đào tạo cũng đều nhấn mạnh việc chuyển đổi mục tiêu đào tạo để thích ứng với nền kinh tế thị trường là một yêu cầu cấp bách.

Thực tế những năm vừa qua, nhiều trường đã liên kết với một số trường Đại học, Cao đẳng kỹ thuật... đào tạo kỹ thuật viên cao cấp. Số học sinh này ra trường đã phát huy tốt, đảm đương vị trí trung gian giữa trung cấp và kỹ sư.

Hiện nay, thực hiện chủ trương đa dạng hóa loại hình đào tạo, nhiều trường đại học đã mở các hệ đào tạo cao đẳng với qui mô tương đối lớn, hàng năm đã cho ra trường hàng ngàn sinh viên.

Như vậy, đào tạo cao đẳng kỹ thuật đã xuất hiện từ nhiều năm nay, dưới nhiều loại hình đào tạo khác nhau. Việc hình thành Trường Cao đẳng Khí tượng Thủy văn Hà Nội đào tạo kỹ thuật viên cấp cao là phù hợp với yêu cầu khách quan về cơ cấu ngành nghề chuyên môn.

Ngày 24-11-1993, Chính phủ đã ra Nghị định 90/CP về cơ cấu khung, hệ thống văn bằng, chứng chỉ của hệ thống giáo dục quốc dân, là cơ sở pháp lý để sắp

xếp các cấp, bậc học theo những chuẩn mực xác định, để tạo nên sự thống nhất về trình độ cũng như về chất lượng đào tạo trong hệ thống giáo dục quốc dân. Đào tạo kỹ thuật viên cấp cao có mục tiêu đào tạo, trình độ và thời gian đào tạo phù hợp với cấp cao đẳng trong bậc đại học. Kỹ thuật viên cấp cao của nhiều nước trên thế giới và trong khu vực được đào tạo theo các mô hình khác nhau, song đều khái quát ở một điểm là chú ý đến kỹ năng thực hành.

2. Một số kết luận ban đầu

a. Phân hóa mục tiêu đào tạo trung học và việc xuất hiện nhu cầu đào tạo kỹ thuật viên cao cấp

Cơ cấu cán bộ của nhiều ngành chuyên môn hẹp bao giờ cũng cần có một đội ngũ kỹ thuật viên trực tiếp đo đạc, khảo sát và một đội ngũ cán bộ trung gian, chỉ đạo giải quyết các vấn đề về công nghệ, thiết bị và xử lý những sự cố kỹ thuật trong qúa trình đo đạc. Nhiệm vụ kỹ thuật này trong nhiều năm do kỹ thuật viên trung học đảm nhiệm.

Sự tiến bộ nhanh của khoa học và công nghệ đã từng bước làm thay đổi nội dung và chất lượng quan trắc, đo đạc và khảo sát, khiến cho kỹ thuật viên trung học đào tạo theo mục tiêu đào tạo trước đây ở nhiều lĩnh vực không thể có đủ tri thức đáp ứng yêu cầu của sản xuất trong giai đoạn hiện tại, không phù hợp với sự đổi mới của công nghệ.

Nhu cầu ở đài, trạm hiện nay đòi hỏi một loại hình cán bộ kỹ thuật có trình độ lý thuyết chuyên môn và có khả năng thực hành cao hơn, đó là cán bộ cao đẳng kỹ thuật.

Đào tạo kỹ thuật viên cao cấp là một xu hướng phù hợp với nhu cầu khách quan của ngành ta, đang đòi phát triển nhanh về chất lượng. Tuy nhiên, kỹ thuật viên cao cấp đối với Ngành ta đang là một vấn đề mới cần được nghiên cứu thận trọng và đề ra những bước đi thích hợp.

b. Kỹ thuật viên cao cấp là cán bộ kỹ thuật thực hành có trình độ học vấn cơ bản ở bậc đại học, có khả năng thực hành cao

Kỹ thuật viên cao cấp là thuật ngữ chỉ người có bằng cử nhân cao đẳng kỹ thuật để phân biệt với cử nhân đại học (kỹ sư).

Ta có thể phân biệt chức danh của hai loại này:

- Cử nhân đại học kỹ thuật là người được đào tạo ở bậc đại học, có kiến thức khoa học cơ bản vững vàng, có tiềm lực để phát triển thành nhân lực chuyên môn có trình độ cao, có khả năng soạn thảo, thiết kế ứng dụng các biện pháp khoa học kỹ thuật để hình thành một sản phẩm mới, có năng lực tổ chức công việc cho một số người.

- Kỹ thuật viên cao cấp là một cấp đào tạo thuộc bậc đại học (theo 90/CP), trình độ lý thuyết có thấp hơn so với bậc đại học dài hạn, nhưng kỹ năng thực hành phải hơn hẳn. Đặc trưng cơ bản hoạt động nghề nghiệp của kỹ thuật viên cao cấp là tổ chức đo đạc, khảo sát, chỉ đạo thực hiện qui trình thi công, khai thác hết tiềm năng, công suất máy móc thiết bị với năng suất cao; tổ chức lao động khoa học; xử lý các sự cố thường gặp....

Vì vậy, năng lực thực hành của kỹ thuật viên cao cấp được rèn luyện theo hai hướng:

- Có tay nghề thành thạo của một nghề và làm được một số nghề có liên quan ở trình độ đơn giản hơn.

- Có năng lực thực hành kỹ thuật viên bậc cao: tổ chức và quản lý (kỹ thuật và công nghệ, marketing, tổ chức lao động khoa học, giải quyết các sự cố thường gặp...).

c. Đào tạo kỹ thuật viên cao cấp ở trường đã đào tạo trung học được nâng cấp thành Trường Cao đẳng có ưu thế hơn đào tạo ở các trường đại học

- Mục tiêu đào tạo kỹ thuật viên cao cấp gần gũi với trung học hơn vì cùng vị trí là người cán bộ trung gian giữa kỹ sư - công nhân; đều nhấn mạnh trong năng lực thực hành.

- Nhà trường có điều kiện gắn với Ngành là nơi tiếp nhận học sinh đến thực tập và làm việc, do đó các thông tin về quản lý, về kỹ thuật luôn được thông báo, cập nhật; được sự chỉ đạo trực tiếp của Bộ, Ngành: Tăng cường cơ sở vật chất kỹ thuật, đội ngũ giáo viên, kinh phí...; có mối quan hệ gắn bó với các cơ sở sản xuất, sử dụng trong thực hành, thực tập và sử dụng.

- Việc đào tạo năng lực thực hành được bảo đảm tốt hơn, vì trường có cơ sở vật chất, thiết bị, vườn thực hành (tuy nhiên phải đầu tư nhiều hơn nữa).

- Có đội ngũ giáo viên thực hành từ cơ sở về trường, vừa có khả năng giảng dạy lý thuyết vừa có khả năng hướng dẫn học sinh thực hành.